

Spodbujanje branja v predšolski dobi

✍ Laura Gričar Adamič

Knjigo lahko otroku približamo tako, da jo vzljubi kot ostale predmete, ki so mu blizu (plišasto igračko, odejico).

Otroku je treba dopustiti knjigo doživeti z vsemi čuti: sluhom, tipom, vonjem, vidom, kot majhen jo tudi okuša. Tako otrok knjigo spoznava, zato odrasli ne smemo vsega tega otroku prepovedati.

Branje doma in v vrtcu

Spodbujanje branja zajema nivo spodbujanja doma in v vrtcu. "Raziskovalci so si enotni, da je za razvoj otrokovih bralnih sposobnosti, katerih posledica je uspešnost v poznejšem šolskem obdobju, odločilno predšolsko obdobje" (Dolinšek-Bubnič, 1999: 16).

Vzgojiteljica poskuša približati ljubezen do knjig tako staršem kot otrokom. Starše spodbuja, da že ob vstopu v vrtec s svojimi otroki prebirajo pravljice ter listajo po slikanicah. Le tako se lahko začne otrok razvijati v kakovostnega bralca za vse življenje. Branje namreč predstavlja enega najmočnejših dejavnikov, ki služi kot podlaga za učno uspešnost.

Sprva, ko starši berejo otroku, branje otroku predstavlja igro ter pomemben čas, ko se starši v celoti posvetijo svojemu malčku. Pri tem pa morajo biti pozorni na pravilno izbiro knjige.

Pomembna je izbira knjige

Mnogokrat se pojavi težava pri izbiri. V današnjem času, ko nas na vsakem koraku zasuje poplava nove literature, je težko prepoznati kakovostno knjigo. Le-ta mora vsebovati pla-

tnico, ki otroka pritegne, kakovostno zgodbo in primerne ilustracije, ki naj bodo tudi na pogled prijetne.

Predvsem pa ne smemo zanemariti dejstva, da mora biti knjiga primerna starosti otroka. Pretežka oz. prezahtevna vsebina ga odvrne od poslušanja. Samo poslušanje zgodbe in sočasno gledanje ilustracij pa ni dovolj učinkovito za popoln razvoj otrokovih začetnih bralnih navad. Najbolj učinkovito je skupno branje tako, da sprva starši, kasneje pa vzgojiteljice, v svoj način branja vključujejo otroka in ga spodbujajo k pogovoru o ilustracijah in zgodbi sami. Tako postaja tudi otrokov govor bolj samostojen in besedni zaklad bogatejši. Na začetku je dovolj, če otrok ob branju staršev poimenuje posamezen predmet ali žival. V kasnejšem obdobju pa bo to preraslo v povezovanje besed v povedi in postopno v opisovanje posameznih ilustracij ter vsebine zgodbe.

Ob vsem tem morajo tako starši kot vzgojitelji izhajati iz otroka. To pomeni, da moramo biti pozorni na celoten proces otrokovega spremljanja prebiranja knjig, na njegovo sodelovanje, zanimanje, način komunikacije. Pri vsem tem je treba otroka spodbujati ter sprejeti njegov način komunikacije z naklonjenostjo.

Odrasli se moramo zavedati, da je naše primerno reagiranje zelo pomembno, neodvisni moramo biti od uspeha, otrokove odgovore pa moramo znati sprejeti pozitivno. Tako bomo lahko vedno odprti za novo znanje in nov osebni razvoj na tem področju.

Malček Bralček

V vrtcu Ciciban v Novem mestu že vrsto let poteka utečena dobra praksa

izposoje knjig pod nazivom *Malček Bralček*, v katerega se otroci vključujejo že od prvega starostnega obdobja dalje.

Tako starše že na prvem roditeljskem sestanku seznanimo z dejavnostjo, za katero se pisno opredelijo, ali želijo, da je njihov otrok vanjo vključen ali ne.

Vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljic se zavedamo, da je prva stopnja, kako približati otroku knjigo, da staršem pokažemo in približamo spoznanje, kakšno vlogo naj bi pri tem odigrali oni. Pri tem smo še posebej pozorni na dva problema.

Prvi problem je v preveliki lagodnosti, ki jo ponuja digitalna doba, saj nas nekako oddaljuje od stika s knjigo. Pri tem ne mislimo samo na fizičen stik s knjigo, obisk knjižnice ali knjižarne, temveč tudi prešibko vzpostavljane odnosa s knjigo. Kot vsi vemo, je zgled najboljši učitelj. Besede, prigovarjanja, poučne zgodbe o tem, da je za otroka dobro, če bere, ne pomenijo nič, ko pa otrok staršev skoraj nikoli ne vidi pri branju. Odnos do knjige povzame od svojih staršev. Če se tega zavedajo, s svojim zgledom otrokom prenašajo neprecenljiv odnos, ki ga bodo malčki vzpostavili do knjige. Anita Nedeljkovič Andlovic pravi (2010: 52): "Starši bi morali biti vzor svojim otrokom tudi na področju branja." Na prvem roditeljskem sestanku spregovorimo ravno o tem. Staršem skušamo približati pomen njihovega odnosa, ki ga morajo najprej sami vzpostaviti s knjigo kot simbolom, ki predstavlja uvod v bralno kulturo.

"Naš odnos do posamezne slikanice oziroma knjige se kaže tudi v našem ravnanju z njo. Naše besede so manj pomembne kot dejanja. Ko pričakujemo od otrok, da bodo na kakršen-

koli način izrazili svoje doživljanje ob zgodbi, pričakujemo od njih nekaj, česar pogosto sami ne storimo.” (Dolinshek-Bubnič, 1999: 39)

Digitalna doba, branje na spletu otrokom ne podaja zgleda, kako naj si izoblikujejo odnos do knjige in s tem do zgodb, ki jih posamezna knjiga ponuja, zato je pomembno, da jim ne pripovedujemo le pravljič za lahko noč na pamet, pač pa jih ob knjigi beremo in jim kažemo tudi slike. Anita Nedeljkovič Andlovic v svojem prispevku (2010) ugotavlja, kako zelo pomembno vlogo imajo starši pri razvijanju bralnih navad otrok. Otroci, ki so v zgodnjem obdobju usvojili bralno tehniko, se namreč veliko lažje učijo, saj bolje razumejo besedila, ki jih preberejo in prepoznajo njihov pomen.

Drugi problem pa se kaže v osebni angažiranosti staršev. Večina staršev je zelo zadovoljnih s projektom, težava pa se pojavi, če sami niso prepričani, da morajo glede približevanja knjige otroku največ prispevati ravno oni in ne pričakovati, da je to delo, ki ga bomo opravile vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljic. Me smo staršem le podpora pri zagotavljanju uspeha, kako otrokom približati knjigo.

Poleg projekta *Malček Bralček* pa ima vsak oddelek v igralnici knjižni kotiček, kjer so knjige otrokom na razpolago ves dan. V praksi se je pokazalo, da je vedno množično obiskan, saj je otrokom knjiga tako v tolažbo kot povod za igro ali pogovor. Med spremljanjem otrok sem večkrat opazila, da si sprva ogledajo knjigo, ki jim je pobuda za nadaljnjo likovno ustvarjanje.

Otroci si ob prebiranju knjig in ogledovanju slik ustvarjajo lastno do-

gajanje, v mislih si rišejo svoje junake, okolico in prijatelje. Nimajo težav s tem, da bi se poistovetili s katerim od junakov, če le ugotovijo, da so jim posamezne vrednote, za katere se junaki zavzemajo, znane, blizu in pozitivno vrednotene s strani staršev ali ljudi, ki so jim blizu.

Po pogovoru s sodelavkami opazim, da je staršev, ki se ne odločijo za vključitev otroka v to dejavnost, izredno malo, od 1 do 2 na skupino. Dejavnost je nadstandardna, zato je tudi plačljiva. Doplačilo je minimal-

ti, naj otrokovo odločitev o izbiri iste knjige sprejmejo naklonjeno.

Otroku približajmo knjigo

Knjige, ki so otrokom blizu zaradi tega, ker ponujajo vrednote njihove ožje skupnosti, so pogosto odlično sprejete. Te knjige so za vzgojiteljico in pomočnico vzgojiteljice znamenje, da se bodo otroci lahko naučili to vsebino odigrati. Velikokrat se odločimo, da uprizorimo dogajanje posamezne knjige, kar pokažemo njihovim staršem in starim staršem. Ko se pripravljamo na dramatisacijo, nekateri otroci potrebujejo več časa in pogovora z vzgojiteljico in pomočnico vzgojiteljice o razumevanju posameznih pojmov oziroma dogodkov v knjigi.

Knjigo lahko otroku približamo tako, da jo vzljubi kot ostale predmete, ki so mu blizu (plišasto igračko, odejico). Otroku je treba dopustiti knjigo doživeti z vsemi čuti: sluhom, tipom, vonjem, vidom, kot majhen jo tudi okuša. Tako otrok knjigo spozna, zato odrasli ne smemo vsega tega otroku prepovedati.

Nikakor pa ne smemo izpustiti in zanemariti moči našega zgleda. Če je knjiga naša življenjska sopotnica in prijateljica, imamo do nje gotovo pristen in spoštovanja poln odnos. Tako pa najlažje otroka vpeljemo v barvit svet literature in bralne kulture. ■

no in je namenjeno izključno nabavi novih knjig. Vsaka enota vrtca *Ciciban* ima svojo knjižnico, iz katere si otroci enkrat tedensko izbirajo knjige. Vzgojiteljica izbere knjige, ki so primerne starosti otrok, otrok pa si vsak sam izbere knjigo po svoji želji. Knjige lahko najprej prelistajo, nato si vsak izbere tisto, ki ga je najbolj pritegnila. Opazimo, da se nemalokrat pojavi, da si otroci po večkrat izberejo isto knjigo. Pri tem je pomembno staršem razloži-

Literatura

- Dolinshek-Bubnič, Margareta (1999): *Beri mi in se pogovarjaj z mano*. Ljubljana: Epta.
- Grginič, Marija (2008): *Vsak po svoji poti do pismenosti. Priročnik za vzgojitelje in starše predšolskih otrok*. Mengeš: Izolit.
- Grginič, Marija (2009): *Kako do pismenosti v prvem razredu osnovne šole*. Mengeš: Izolit.
- Knaflič, Livija (2009): *Branje za znanje in branje za zabavo. Priročnik za spodbujanje družinske pismenosti*. Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
- Nedeljkovič Andlovic, Anita (2010): Pomen branja v nižjih razredih osnovne šole. V: *Razredni pouk*, letnik 11, št. 3, str. 52–57.